

Wat kan autobiografisch schrijven betekenen voor de supervisor? Begin 2013 verscheen bij Christoffor *Autobiografisch schrijven* van Willemijn Soer. Een goede aanleiding om werkwijze en betekenis van autobiografisch schrijven te beschouwen vanuit supervisie- en intervisieoogpunt. Soer gaf jarenlang schrijf cursussen en bestudeerde het fenomeen autobiografisch schrijven diepgaand. Zo kon zij voor dit boek de methodische principes op een heldere manier ordenen, uitdiepen en beschrijven. Zij doet dat met dezelfde passie als waarmee zij haar workshops en cursussen begeleidt. Ze laat lezers en cursisten de kracht zien die vrijkomt door in tempo, kortdurend te schrijven en daar op terug te blikken.

Een aantal supervisors heeft kennisgemaakt met autobiografisch schrijven, om te gebruiken of in te zetten in de supervisiepraktijk. De methodiek is daarvoor bij uitstek geschikt gebleken. In het bijzonder geldt dit in de opleidings-supervisie, waar verbinding wordt gezocht vanuit het 'hier en nu' met het 'daar en toen'. In het boek zijn praktische oefeningen te vinden om supervisanten te helpen bij het leren gewaarworden van de eigen casuïstiek. Een supervisor die een autobiografische schrijf oefening doet, hoeft nog geen scherp denkbeeld voor ogen te hebben. Al schrijvend worden verbanden duidelijk tussen belevenissen die eerst los van elkaar leken te staan.

De magie van het schrijven is de rode draad in het boek. Soer stelt dat met 'eerst bewegend schrijven, dan denken' de innerlijke criticus tot zwijgen kan worden gebracht. Als je wilt onderzoeken wat een situatie met je doet of bij je oproept, pakt deze schrijfvorm verrassend uit. Al schrijvend bereik je bewustzijnslagen en (denk)beelden die je nog niet scherp voor ogen had. Het blijkt dat veel schrijvers die deze methode oefenen, zonder moeite thema's aan het papier toevertrouwen. Ze creëren een verhaal waarover ze anders zwijgen.

De supervisor kan met deze methode zijn eigen socialisatie tot supervisor of

Autobiografisch schrijven in supervisie

BOEKBESPREKING

Wimke VAN 'T SPIJKER en Patricia SCHWENCKE-WAGENAAR

BESPROKEN

Willemijn Soer
(2013). *Autobiografisch schrijven. Waar wij het over hebben wanneer wij het over ons leven hebben*. Zeist: Christofoor. ISBN 978 90 6038 697 2.

begeleidingskundige onderzoeken. De betekenis voor de supervisant ligt in de schrijversrol zelf. De socialisatie van de supervisant krijgt met deze methode binnen de supervisie evenzo een plek. Een ander verrassend effect is dat de magie ook werkt bij mensen die verbaal moeilijk tot een inbreng komen of niet toekomen aan bespiegeld denken over situaties. De methode van Soer blijkt daarin een goed startpunt te zijn tot reflectie.

De methodiek die Soer voorstaat behelst geheugenonderzoek, zintuiglijk schrijven, fenomenen herkennen, perspectiefwisseling toepassen en thema's verzamelen, evenals voorlezen en luisteren. Voor geheugenonderzoek wordt 'clusteren' ingezet: een manier van organiseren waarmee het associatief vermogen wordt geactiveerd (de linkerhersenhelft). Al voordat het schrijven van start gaat, ontstaat zo een proces waarbij de linker- en rechterhersenhelft samenwerken. Een voorbeeld hiervan is het in tempo, kortdurend schrijven, bijvoorbeeld over 'je spullen' of 'je eerste binnenkomst op je stageplek', wat zowel gedachten als processen bij de schrijver oproept. Dit kan een functie hebben bij het terughalen van een gebeurtenis en vervolgens het onderzoeken wat tot die gebeurtenis heeft geleid.

Bij zintuiglijk schrijven beschrijf je niet alleen betrokken personen en handelingen, maar ook wat je zintuigen op dat moment waarnemen. Zo bevordert de schrijver het herbeleven van het moment zelf en kan hij van daaruit een herinnering opnieuw construeren en helder krijgen. Binnen de supervisie kun je hier denken aan schrijven over een behaald succes op de werkplek of een doorgemaakte mislukking.

Door de tekst voor te lezen krijgt deze een extra dimensie: het geschrevene 'openbaart' zich aan je. Het verhaal mag er zijn: supervisor en medesupervisanten luisteren, ze analyseren niet. Als luisteraar geven zij terug wat hen is opgevallen. Dit is daarmee een manier om als luisteraar niet oordelend, voorschrijvend of docerend te zijn. Zo is het tevens een mooie oefening in luisteren an sich.

Perspectiefwisseling ontstaat als men de situatie eerst beschrijft vanuit de ik-positie en vervolgens vanuit de positie van de ander (de andere actor in de casus). Dit werkt vaak als een eyeopener: de supervisant proeft hoe de dynamiek tussen de ik-figuur en de ander kan verschillen en tot leven komt. Er ont-

staat vanuit dit perspectief oog voor de situatie van de ander. Ook het verzamelen van thema's of motieven is een bekend aspect van supervisie. Soer geeft aan hoe het proces van verzamelen kan aanvangen. Na een aantal geschreven oefeningen, gedurende een aantal weken, onderzoekt de supervisant zijn inbreng op rode draden en thema's.

Bij Soers methode worden na een beschreven situatie vaak de volgende drie vragen meegegeven: 'Wat verrast je? Wat raakt je? Wat spreekt je aan?' Mijn antwoord op de eerste vraag: het heeft me verrast dat het boek zo'n heldere beschrijving biedt van spreek- en luistertechnieken. Deze zijn zowel bij autobiografische schrijven als bij supervisie van belang. Wat me geraakt heeft, is dat de auteur haar liefde voor autobiografisch schrijven op verschillende manieren uiteenzet en dit tevens in een groter kader plaatst. Wat me aanspreekt is de toegankelijkheid van het boek, zonder dat dit ten koste gaat van de diepgang. *Autobiografisch schrijven* biedt supervisors een inleiding in een methodiek die kan worden ingezet worden in supervisie en tevens bruikbaar is bij het werken met intervisiegroepen.

Drs. W. van 't Spijker is zelfstandig supervisor en coach.
E-mail: wimke@wvantspijker.nl.
P.M. Schwencke-Wagenaar, MHOB, is begeleidingskundige.